

**MINISTERUL EDUCAȚIEI
AL REPUBLICII MOLDOVA**

**AGENȚIA DE ASIGURARE
A CALITĂȚII**

Raionul

Localitatea

Instituția de învățămînt

Numele, prenumele elevului

LIMBA ȘI LITERATURA UCRAINEANĂ

**PRETESTARE
CICLUL GIMNAZIAL**

26 martie 2015
Timp alocat: 120 de minute

Rechizite și materiale permise: *pix cu cerneală albastră.*

Instrucțiuni pentru candidat:

- Citește cu atenție fiecare item și efectuează operațiile solicitate.
 - Lucrează independent.
-

Îți dorim mult succes!

Scor total acumulat _____

Частина I

Прочитайте уважно текст і виконайте завдання до нього.

Прославлений у народній українській думі гетьман козацький Самійло Кішка народився на світ у місті Каневі біля року 1530-го, себто у перші часи існування козаччини, коли пригноблена татарами Україна тільки починала підводити свою скривавлену голову і набувати сили на боротьбу з дикими хижаками. Дитячі роки життя Самійла Кішки минули у обставинах повсякчасної небезпеки од татарських наскоків.

Поки Самійло Кішка дійшов парубоцьких літ та почав козакувати, козацтво набуло вже чималої сили, і, щоб зручніше стежити за рухами татарських ушкалів, найбільше жваві і завзяті з козаків, згуртувавшись у чималу громаду, впливли Дніпром за пороги і стали табором на одному з островів Великого Лугу. Поробивши там собі курені, козаки обкопали їх окопами, обгородили засіками і прозвали той свій кіш чи городок Січчю; згодом же, щоб одзначити себе од тих товаришів, що мали на Україні оселі й сім'ї, почали звати себе «козаками запорозькими» або «запорожцями».

Коли Самійлові було біля двадцяти років, а саме року 1550, на чолі запорозьких козаків став князь Дмитро Вишневецький. Маючи великий войовничий хист та завзяту вдачу, Вишневецький за чотирнадцятирічну добу свого гетьманування зміцнив козаччину і одважними походами на татарські городи Аслам та Очаків одсунув татарські кочевийща далі од Дніпра на схід та захід. Ще року 1552-го він скликав на Запорожжя багато козаків з України і разом з ними та запорожцями почав будувати на острові Хортиці великі кріпості й замчища, маючи на думці зробити той острів міцним захистом проти бусурманів.

Історія не дає нам відомостів про те, у яких саме походах князя Вишневецького брав участь Самійло Кішка, та треба гадати, що у всіх походах він бував і у всіх боях бився, бо зажив собі між козаками такої слави і пошани, що скоро після смерті князя Вишневецького запорожці обрали його кошовим атаманом, а далі й гетьманом.

З метою визволення братів-невольників і з надією на турецькі скарби Кішка, ставши гетьманом, взявся до будовання морських човнів, або чайок, котрими однаково було зручно плавати і по неглибоких річках, і по глибокому бурхливому морю.

На таких-то чайках наприкінці шостого десятиріччя XVI віку і розпочали запорожці під приводом гетьмана Самійла Кішки свої перші морські походи. Історія знову не зберегла нам відомостів про те, куди саме водив запорожців чайками Самійло Кішка, проте з певністю можемо гадати, що перші походи запорожців були до найближчих багатих придунайських городів: Ізмаїла, Килії й Білгорода (Аккермана) та до кримського города Козлова. На тих городах Самійло Кішка помщався за турецький напад на Хортицю, визволяв з неволі земляків, що були продані татарами до тих городів, і привозив у Січ велику здобич, бо по турецьких городах у ті часи переховувалися великі скарби, награвовані турками мало не з усього світу.

Під час одного з таких походів біля року 1573-го Самійло Кішка з товаришами опинився в турецькій неволі. Як саме сталася та пригода, невідомо з історії, і ми можемо тільки догадуватись, як могла вона статись.

(За А.Кашенком)

№ завдання	Завдання	Оцінювання
1.	Визначте стиль поданого тексту. Обведіть кружечком букву, що позначає правильну відповідь. А. Художній Б. Публіцистичний В. Науковий Г. Офіційно – діловий Ґ. Розмовний	1 0 1

2.	<p>Дайте короткі відповіді на кожне запитання до тексту.</p> <p><i>А. Де народився Самійло Кішка?</i></p> <hr/> <hr/> <hr/> <p><i>Б. Чому Дмитро Вишневецький будував на острові Хортиця «кріпості і замчища»?</i></p> <hr/> <hr/> <hr/> <p><i>В. Чим прославився Самійло Кішка ?</i></p> <hr/> <hr/> <hr/>	L 0 1 2 0 1 2 0 1 2
3.	<p>Доберіть до поданого тексту 2 варіанти заголовка.</p> <p>А) виражений одним словом;</p> <hr/> <p>Б) виражений словосполученням.</p> <hr/>	L 0 1 0 2
4.	<p>Поміркуйте, що означає вислів : мати на думці. Дайте відповідь, склавши 3 речення за поданим початком.</p> <p>1. <i>Мати на думці</i> _____</p> <hr/> <p>2. <i>Мати на думці</i> _____</p> <hr/> <p>3. <i>Мати на думці</i> _____</p> <hr/>	L 0 2 4 6 0 1 2 3
5.	<p>Замініть подане речення з прямою мовою на речення з непрямою мовою. Запишіть його .</p> <p><i>Легенда розповідає: «Землянок запорожці ніколи не замикали.».</i></p> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	L 0 1 2
6.	<p>До поданих слів доберіть синоніми з тексту.</p> <p>Гобто - _____</p> <p>Талант - _____</p> <p>Повага - _____</p>	L 0 1 2 3

7.	<p>Вставте у поданому уривку пропущені розділові знаки.</p> <p>Рухливий, завзятий козацький ватажок і гетьман Самійло Кішка одірваний од життя рідного краю і прикутий на галері до невольницької лави й гребки двадцять шість років не бачив нічого, опріч води й неба. Коли-не-коли може, галера підпливала до Очакова або проїздила повз острів Тендру, і тоді Кішка знав що тут близько рідний Дніпро і Січ-мати та тільки важкі ланцюги що держали його біля лави, нагадували йому що він для України вже вмер.</p> <p>Так минали у неволі рік по року. На голові гетьмана замість оселедця тепер одросло довге, по самі плечі, волосся а на добре виголеному колись підборіддю одросла тепер борода до самого пояса. Нарешті й голова й борода посивіли а він все сидів на галері, прикутий до лави, надавлюючи своїми грудьми на велику гребку... І ніхто б уже з січового товариства не пізнав у сивобородому старцю свого жвавого гетьмана.</p> <p>– Ти хотів плавати по Чорному морю, – глузували з нього турки, – так плавай тепер досхочу.</p> <p>Та тільки яка не була тяжка турецька неволя і хоч яка вона була довга а не вбила у серці Самійла Кішки ні любові до рідного краю ні козацького завзяття й хисту... Він зробив, здавалося, неможливе зрятувався з неволі сам та ще й товаришів своїх визволив і привів на Україну.</p>	L 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9
8.	<p>З'ясуйте, яким членом речення є виділені слова. Обведіть кружечком букву, що позначає правильну відповідь.</p> <p>1. Кішка, ставши гетьманом, взявся до будування морських човнів, або чайок. а, б, в</p> <p>2. Поки Самійло Кішка дійшов парубоцьких літ та почав козакувати, козацтво набуло вже чималої сили. а, б, в</p> <p>3. Коли Самійлові було біля двадцяти років, на чолі запорозьких козаків став князь Дмитро Вишневецький а, б, в</p> <p>а) підмет; б) відокремлена обставина; в) обставина.</p>	L 0 1 2 3
9.	<p>Випишіть з тексту речення, що відповідає такій характеристиці: — <i>складне, складнопідрядне з підрядною означальною частиною.</i></p> <p>_____</p> <p>_____</p>	L 0 3
10.	<p>Напишіть твір-розповідь з елементами роздуму про долю відомих людей (8-10 речень).</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p>	L 0 1 2 0 1 2 0 1 2 3 0 1

Частина II

Прочитайте уважно текст і виконайте завдання до нього.

«Ай, Ляше Бутурлаче,
Брате старесенький!
Колись і ти був в такій неволі, як ми тепера,
Добро нам вчини,
Хоч нас, старшину, одімкни —
Хай би і ми у городі побували,
Панське весілля добре знали».
Каже Лях Бутурлак:
*«Ой, Кішко Самійлу, гетьмане запорозький,
Батьку козацький!
Добро ти вчини,
Віру християнську під нозі підтопчи.
Хрест на собі поламни!
А це будеш віру християнську під нозі
топтати
Будеш у нашого пана молодого за рідного
брата пробувати!»*
То скоро Кішка Самійло теє зачував,
Словами промовляв:
*«Ой, Ляше Бутурлаче,
Сотнику переяславський,
Недовірку християнський!
Бодай же ти того не діждав,
Щоб я віру християнську під нозі топтав!
Хоч буду до смерті біду да неволю
приймати,
А буду в землі козацькій голову християнську
покладати!
Ваша віра погана,
Земля проклята!
Скоро Лях Бутурлак теє зачуває,
Кішку Самійла у щоку затинає;
«Ой,— каже,— Кішко Самійлу, гетьмане
запорозький!
Будеш ти мене в вірі християнській укоряти,
Буду тебе паче всіх невольників доглядати,
Старії і новії кайдани направляти
Ланцюгами за поперек втроє буду тебе
брати!»*
То ті два турчини теє зачували,
До Алкана-паші прибували,
Словами промовляли:

*«Алкане-пашо,
Трапезонськеє князя!
Безпечно гуляй!
Доброго і вірного ключника маєш:
Кішку Самійла в щоку затинає,
В турецьку віру ввертає!»...*
То Кішка Самійло да угадав:
Ляха Бутурлака до ліжка вмiсто дитяти спати
клав,
Сам вісімдесят чотири ключі з-під голів
виймав,
На п'яти чоловік по ключу давав,
Словами стиха промовляв:
*«Козаки -панове!
Добре майте,
Один другого одмикайте,
Кайдани із ніг, із рук не кидайте,
Полуночної години дожидайте!»*
Тоді козаки один другого одмикали,
Кайдани із рук, із ніг не кидали,
Полуночної години дожидали.
А Кішка Самійло чогось догадав,
За бідного невольника ланцюгами втроє себе
приняв,
Полуночної години дожидав.

Тоді Кішка Самійло полуночної години
дождав,
Сам між козаків устав
Кайдани із рук, із ніг у Чорнеє море пороняв;
У галеру вхожав,
Козаків побужає,
Саблі булатнії на вибір вибирає,
До козаків промовляє:
*«Ви, панове-молодці,
Кайданами не стучіте,
Ясини не вчиніте,
Нікого турчина в галері не
збудіте...»*
То козаки добре зачували,
Самі з себе кайдани скидали,
У Чорнеє море кидали,
Ні одного турчина не збудили.

1.	Поданий уривок з твору : а) «Думи мої» Т. Шевченка; б) «Дума про Самійла Кішку»; в) «Причинна» Т.Шевченка	L 0 2
2.	За жанром «Дума про Самійла Кішку» : а) травестійно-бурлескна поема; б) п'єса ; в) історико-героїчна дума.	L 0 2
3.	Головний герой твору : а) Лях Бутурлак; б) Самійло Кішка; в) цар Турн .	L 0 2
4.	Співвіднесіть цитати з твору та героїв або хто з героїв сказав. Обведіть кружечком відповідну букву.	L 0 1 2 3 4 5 6
	1. Добро нам вчини, Хоч нас, старшину, одімкни . A-B A – Лях Бутурлак	
	2. Будеш у нашого пана молодого за рідного брата пробувати ... A-B Б – Самійло Кішка	
	3. Будеш ти мене в вірі християнській укоряти, Буду тебе паче всіх невольників доглядати... A-B	
	4. Один другого одмикайте, Кайдани із ніг, із рук не кидайте ... A-B	
	5. Ваша віра погана, Земля проклята! A-B	
	6. Ви, панове-молодці, Кайданами не стучіте, Ясини не вчиніте, A-B	
5.	Визначте ідею «Думи про Самійла Кішку». Обведіть кружечком відповідну букву. а) зображення перебування Самійла Кішки з козаками у турецькій неволі, їх звитяжна боротьба з ворогом; б) возвеличення мужності, стійкості, віри у перемогу ; засудження зрадництва, підступності, прагнення до ситого життя.	L 0 2
6.	Доповніть характеристику героїв «Думи про Самійла Кішку». 1. Самійло Кішка — _____ герой, що не залишав надій _____ з ворожого полону. Він з презирством ставиться до _____. 2. Самійло Кішка - це _____ й _____	L 0 1 2

